

Sibbesgårdens byggnader

1. FRAM-MARTIS.

Gammal bondgård från Borgby. Gården var ett kronohemman (prebendehemman), som brukades av arrendatorer (landbönder). Martis hemman delades på 1700-talet i Fram- och Bak-Martis. De två hemmansdelarna låg ursprungligen nära varandra på Bertbacken, men blev senare utlokaliserade. Fram-Martis blev Martis och Bak-Martis återtog hemmanets ursprungsnamn Frisas. Fram-Martis gamla byggnad blev kvar på Bertbacken 1913 när hemmansgården (bostället) flyttades och fick nya byggnader i samband med byns storskiftesreglering. Fram-Martis gamla mangårdsbyggnad uppfördes 1787 av dåvarande arrendatorn Borgman.

1924 sålde staten byggnaden till hembygdsföreningen för 7000 mk. På sin ursprungliga plats tjänstgjorde byggnaden som ett tillfälligt hembygds-museum ända tills den 1939 flyttades till sin nuvarande plats, Sibbesgården i Gesterby, där den i dag är muséets huvudbyggnad. Vid restaureringen och återuppbyggnaden fick byggnaden det utseende och den inredning, som en bondgård hade i slutet av 1700-talet.

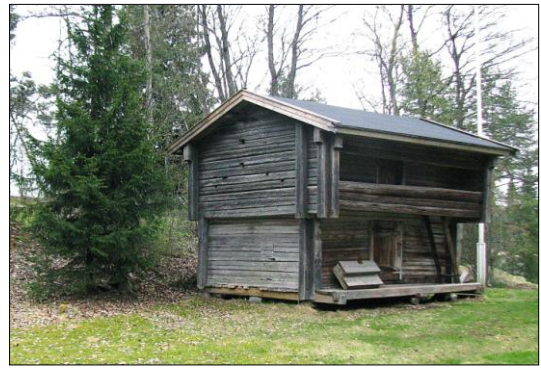
2. MATBACKA. Bondgård från Gesterby. Ett av byns åtta hemman 1543. Delades i början av 1800-talet i Matbacka och Lönnbacka. Matbacka uppfördes 1804 (före delningen) och är den första byggnaden som 1937 flyttades till Sibbesgården. En stor del av den gamla inredningen följde med och ger en trogen bild av sin tids bondhem.

Det ursprungliga Matbacka torde ha legat på Gesterby skolas tomtplats. Vid delningen blev Lönnbacka-halvan kvar på "skoltomten", där den brann ner i början av 1920-talet. Matbacka-delen flyttades till den plats där det "nya Matbacka" ligger i dag. Det nyuppförda Lönnbacka såldes som skolbyggnad till kommunen 1934. Före det hade skolan arbetat på hyra i samma lokal ända sedan 1925.

Nils Dobblaes, som var verksam i slutet av 15- och början av 1600-talet var en bondson från Matbacka.

3. FAFASBODAN som är byggd 1868 kommer från Käsiss hemman i Paipis. Den anses vara en typisk bodbyggnad med utbyggt loft. Bodan var ofta gårdens vackraste och prydligaste ekonomibyggnad. I den förvarades bl. a. redskap och olika tillbehör, som inte användes i det dagliga hushållsarbetet, som tinor och förvaringskärl av olika slag och attiraljer som behövdes vid öltillverkning och korvstoppning. Där kunde också handkvarnen och enstaka mera udda redskap av olika slag förvaras.

På loftet kunde man förvara mindre ömtåliga saker. Det förekom också att loftet användas som sovplats av gårdens tjänstefolk under varma sommarnätter.

I dag finns det en permanent utställning "Bykvtvätt i gångna tider" i den gamla bodbyggnaden. Utställningen berättar om olika arbetskedan i gångna tiders skötsel av hemmets textilier.

4. DONABACKARIAN kommer från Donabacka prebendehemman i Borgby. Rian var sin tids tröskhus och spannmålstork. Där tröskade man med slaga. Förr fanns det en ria på alla gårdar, men ytterst få har överlevt dagens moderna skörde- och torkningsmetoder. De har antingen rivits eller blivit nedbrända. Det fåtal rior som ännu finns kvar har i dag fått en annan användning än den ursprungliga.

Donabackarian har under ett antal år utnyttjats som lokal för museets specialutställningar, bl.a. "Elden e' lös", om den frivilliga brandkårens arbete, "Titta va' vi lekte med!", om leksaker och barns lekar i gångna tider och "Från gryta till kastrull" om köksredskap och matlagning genom tiderna.

5. FÄGÅRDSLIDRET kommer från Skogsters i Broböle. Där samlades korna för natten efter att ha återförts hem från betesmarken, som ofta kunde ligga långt från hemgården. Fägårdslidret gav vind- och regnskydd i den ingårdade fägården. Det sägs att lidret är den enda bevarade byggnaden av detta slag i hela Östnyland.

6. **LÖNNBERGS BASTU** kommer från Hangelby. Det är en rökbastu utan skorsten. Efter att ugnen eldats ordentligt och man vädrat ut röken, var den klar för användning.

Den sägs vara en typisk backstugusittarbastu. En backstugusittare var en arbetare, som arrenderade en liten stuga med en odlingstäppa på en bondgård. På Lindbäckisbacken, där Sibbesgården ligger, har det en gång bott hantverkare och backstugusittare.

7. **WILENIUS BODA** har namn efter den forna ägaren. Den tjänstgör i dag som ett tittskåp. Utställningen "*Speciellt i Sibbo förr och nu*", ger en glimt av företeelser som på olika sätt påverkat det dagliga livet i Sibbo.

8. **LÖFMANS BODA** väntar på en sanering och upprustning.

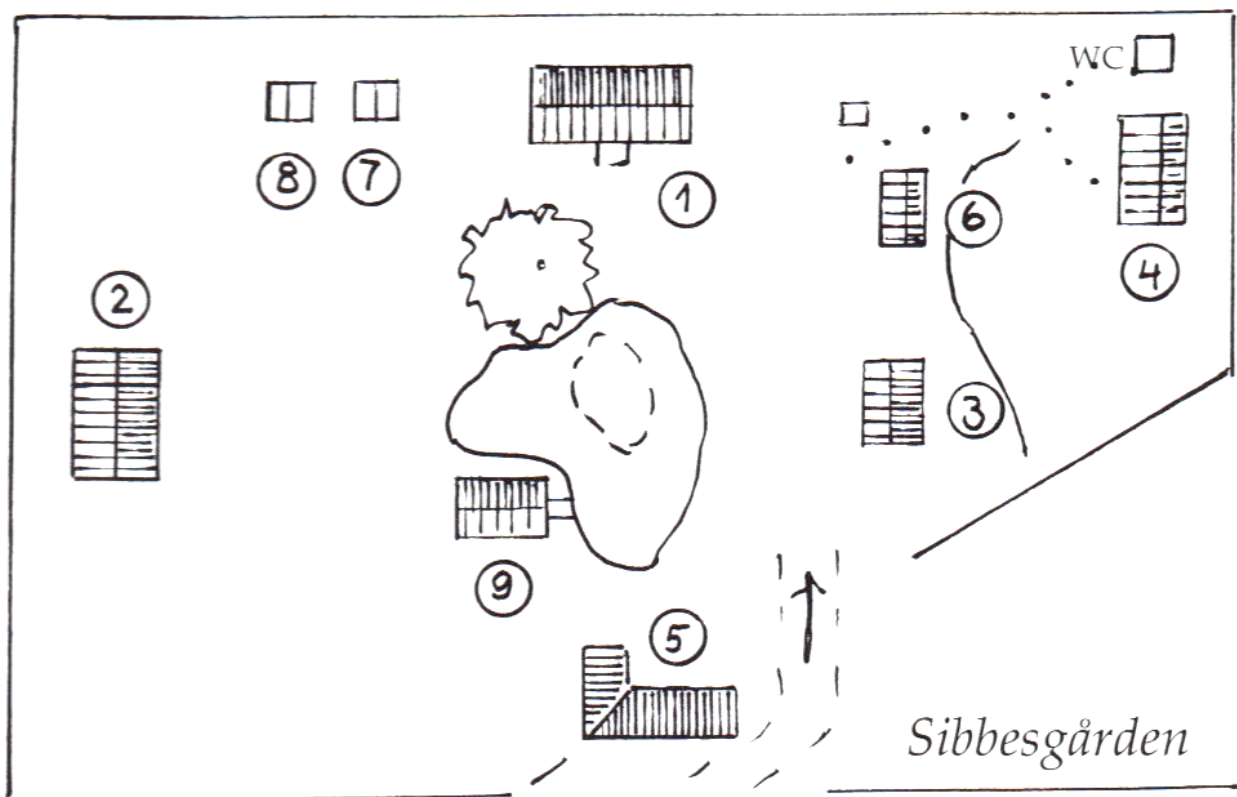
9. **FRANSBACKA LADAN** är en gåva från Fransbacka hemman i Hangelby. Den har rustats upp och är delvis ombyggd. Den tjänstgör i dag som muséets förvaringsutrymme. Ladan är Sibbesgårdens nyaste byggnad.

Fransbacka i Hangelby hör till de bondgårdar, som ingår i Sibbos äldsta jordebok från 1543. Hemmanet har troligen fått sitt namn efter Frans Larsson, som var husbonde på gården 1556-1574.

NILSFAFAS LYFTON är en 252 kg tung sten mitt på gårdstunet. Den har namn efter förra husbonden på Nilsas (Nils) i Gesterby. Stenen låg ursprungligen vid Boxvägen. Ungdomarna brukade förr prova sin "lyftanstyrko" genom att försöka bära stenen över till vägens andra sida, något som Nilsfafa sägs ha klarat av i sin ungdom.

Stenen blev "riksbekant" på 1950-talet, då Sibbos kraftkarlar i samband med ett radioprogram, "Lyckoslanten" försökte upprepa Nilsfafas kraftprov.

Byggnaderna på Sibbesgården

"VÅRDA ÖDMJUKT FÄDERNAS MINNE"
(Hjalmar Gustafsson)

